SAİT FAİK ARMAĞANI ÜSTÜNE

YAŞAR NABİ'YE

10 SORU SORDUK.

1 — Sait Faik armağanı ne şekilde kuruldu?

1 — Böyle bir armağanın kurulması rahmetli arkadaşımızın hâtırası için şerefli bir iş olacağını söyliyerek annesinden rica ettik, kabul ettiler, armağanın ve jürinin tertibi işini de Varlık'a bıraktılar.

2 — Jüri üyelerinin seçimini nasıl yaptınız?

2 — Yakınımızda bulunan sanatçı ve hikâyeci arkadaşlar arasında bir toplantı yaptık, jüri üyelerinin kimlerden seçilmesi gerektiği üzerinde görüşmelerde bulunduk. Nihayet bildiğiniz isimler üzerinde mutabık kaldık.

3 — Ve kurulacak jürinin güdümlü bir birleşme yapabileceğini düşündünüz mü?

3 — Hayır. Böyle bir ihtimal yoktur. Üyeler arasında derin görüş ve anlayış ayrılıkları vardır, zaten üyelerin dördü İstanbul'da oturmuyorlar.

4 — Jüri üyeleri Sait Faik'in sanat anlayışını ne derece kavramış bulunuyorlardı?

4 — Armağan, yılın en iyi hikâye kitabına verileceğine göre, Sait Faik'in sanat anlayışının burada bir etkisi olmamak gerekir. Sait Faik tarzında bir hikâye kitabı aranmış değildir, aranaydı bir hata işlenmiş olurdu. Elbette ki Sait de armağanın kendisine en çok yaklaşana değil, en iyi hikâyeciye verilmesini isterdi.

5 — Eserlerin incelenmesi nasıl oldu?

5 — Namzet eserleri bulup jüri üyelerine gönderdik. Eserlerin incelenmesi gözümüzün önünde yapılacağına göre, her üyenin ne şekilde hareket ettiğini tabiî bilemeyiz.

6 — Rey alan ve kazanan eserlerin hepsi Varlık yayını (Orhan Kemal) hariç. Bunun üstünde ne düşünüyorsunuz?

6 — Oy alan eserlerin hepsi Varlık yayını değildir; Oktay Akbal'ın iki oy alan Bulutun Rengi isimli eseri **Yeditepe yayınıdır.** 15 namzet eserin en iyilerinden beşi Varlık yayınlarında çıktığına göre, armağanı herhangi bir Varlık yayınının kazanma sı şansı yüksekti. Biz üyeleri Varlık yayınlarına oy vermekten menedemezdik ya...

7 — İkinci, hiç değilse üçüncü turda seyirci olarak dergi ve gazetecilerin bulunması doğru olmaz mı?

7 — Üyelerin bir kısmı İstanbulda bulunmadığına göre, oylar mektuplaşma yolu ile toplanmış her turun neticesi üyelere bildirilmek suretiyle yeniden oya başvurulmuştur. Bir toplantı olmadığına göre seyircisi de olamazdı.

(Sonu 40 da)

(Öncesi 37 de)

8 — Armağanın Sait Faik adına ne faydası olabilir?

8 — Biz de soralım, Goncourt armağanının Goncourt Kardeşler adına ne faydası olabilir? Yahut Nobel armağanının?

9 — Gelecek sene için ne düşünüyorsunuz?

9 — Gelecek yıl için ilk düşüncemiz armağanın bu seferki gibi bölünmesini önlemektir. Onun için bu yılki armağanı kazanan iki arkadaştan biri jüriye alınarak üye sayısı 11 e çıkarılacaktır.

10 — Sait Faik'in eserlerini siz yayınladınız. Armağanın ödülü hiç olmazsa son eserlerinin satışları olasa daha iyi olmaz mı?

10 — Bütün eserlerinin telif hakları rahmetlinin ailesine ödenmektedir. Armağan için ayrılan para da bu aradadır. Armağan bir defaya mahsus olmadığına göre, ayrılmış olan bin lira küçümsenmemeli.

Bir Armağan Masalı

Bundan iki ay evvel, gazetelerin görünmez köşeciklerinde bir haber okuduk: «Bir edebî armağan kuruldu!» Yüreğimiz hop etti. Sevindik... Son senelerin büyük hikâyecisi Sait Faik adına kurulan bu armağan için fazla söz etmedi günlük gazeteler. Derken... Sanat evrenine dağıldı haber. Sait Faik armağanı kurulmuş! Sait'in annesi bin lira koymuş ortaya! Jüri kim? Jüri çoktan yapıldı! Demek armağan faydalı olmayacak? Hayır olacak!

Sanat adamları düşüncelerini söylediler, yazdılar. İş bu merkezde iken Varlık Dergisi, armağanı, sebebini, ve kendisi tarafından idare edileceğini ilân etti. Önceden üç buçuk kişi, armağanın ışığına inanmıştı, bu ikinci haber onların da ümitlerini karaladı. Artık, armağan için, olmak veya olmamak bir şey ifade etmiyordu. Danışıklı dövüş olacaktı bu. Sanat lehine fayda vermiyecekti. Yazacakları bir kalem ve yarım buçuk sütün sahipleri, son düşüncelerini koydular ortaya.

Vatan'ın Sanat Yaprağı; «Bu armağan, Sait'in sanat anlayışında bir esere verilmelidir» dedi. Ve sonra kendince, deliller göstererek armağan için faydalı olacağını söyledi.

Önce düşündürdü bu yazı... Sanat adamları, iyi dediler, kötü dediler. İyi olabilirdi, ama Sait her hikâyesinde bir yeni anlayış getirmişti. Her kitabı değilse bile üç kitabında bir, bir başka devreye geçiyordu. Acaba ilk eserlerindeki basit davranışlarmı, yoksa şairce hikâyeler veya en son eseri «Alemdağında Var Bir Yılan» sürrealist denemesi mi? Sait'in bu devrelerinden her biri bir sanat anlayışıdır. İlk, yani basit anlatışın - gözlemcilik - yaşayan ustaları kimlerdi? Orhan Kemal... Yaşar Kemal... Bu isimlere iki üç yeni değeri de eklemek gerekir. İkinci devresi, yani şairce hikâyeler. Açıkça söylemeli, bugün çok kişi bu yolda çalışıyor. Hattâ isim yapmışlar bile! Ama eser veren yok. Elle tutulur tek usta Oktay Akbal'dır. İyi bir hikâyecidir. Sait'in de en çok beğendiği bu kişidir.

Gelgelelim, son eseri ölğündü. (Gene de sezonun en iyi eseri.)

Son olarak «sürrealiste» devresi kalıyor. Kim var sürrealist! Kim, hangi yeni değer veya büyük isimler bunu anlamışlar ve bu yönde çalışıyor. Hiç kimse. Hiç kimse bu büyük anlatışın yolcusu olmadı. Sait, kopya edilmiyeceğinden inançlı gitti.

Şimdi geçelim meseleye. Bu say-

dığımız, sanat adamları dışında, üç dört isim daha var. Büyüktür hepsi. Boyca büyük, yaşça büyük. Eser Sait Faik'in anlayışında olmıyacağına göre, bu büyükler aslan payına konacaklar değil mi? Fi tarihinin, oyalayıcı anlatışın, horoz şekeri büyüklüğünün yaratıcıları, böylece er meydanında ersiz kaldılar. Bir dergi armağan sonucunu söyleyiverdi! Bir başkası Sait'e yazık dedi! Bu şakalara rağmen Varlık Beyi, jüriyi ilân etti, bir hikâyeciyi; hikâye yazmıyor artık deyip, jüriye alarak, onu armağandan uzaklaştırdı. Dergi ve gazetelerin armağan için yazılarına cevap verdi. Bu arada en az satılan kitabı masasının üstüne koydu. İki ay sonra bu eserin üstünde armağan kazandı diye yazacaktı! Ve bol bol satış yapacak... Apartıman katlarının yükselmesi gibi.

Jüri kimlerden kurulmuştu? Jüri üyeleri bugünün adamı mıdır? Bu sorular kolay cevap buldu.

İlk tur başladı...

Jüri üyelerinden «Sabri Esat Siyavuşgil, Hikmet Dizdaroğlu, Muhtar Körükçü» Haldun Taner'in dostudur. Veya olmasa bile ona rey verecekler.

Ziya Osman Saba; Tahsin Yücel'e rey verir. Jürinin elle tutulur tek adamı Nurullah Ataç, Haldun Taneri; gerek yazıları ve gerekse başı! itibariyle hiç sevmediği için, rey verilecek adamların listesinden ona Sabahattin Kudret kalmıştı. Orhan Hançerlioğlu, bir ara Orhan Kemal'e rey vermeği düşündü. Ama, neye yarayacak bir rey? Orhan Kemal kazanmıyacaktı ya! Bu jüri ona rey vermez, çaresiz! Onun reyini de Sabahattin Kudret'e verdiler!

Sabahattin rey sayısını üçe çıkaracak Cahit Külebi de rey kullandı. Şiirleri gibi kafiyeli bir rey verdi. Birinci üçüncüye uygun, emre uygun... Geride, Fazıl Hüsnü Dağlarca ve Suut Kemal Yetkin kalmıştı.

ARMAĞAN İÇİN

Sait Faik, hiç şüphe yok ki büyük bir yazar... Adına kurulan armağanın onun şöhretine fayda sağlıyacağını sanmıyorum. Sait Faik, bütün yazılarıyla ilerki kuşaklara yönelmiş bir sanatçıydı. Yazılarının bu niteliği daha uzun bir zaman gençleri bütün sıcaklığı ile saracaktır. Bu itibarla adına kurulmuş armağanın Sait'i desteklemesine lüzum yoktur. Oysa ki, yaşadığı müddetçe Sait daima bu gibi şöhret gösterilerinden kaçmış, alçak gönüllülüğü ile kendisinden öncekileri de, sonrakileri de hepten kazanmıştır.

Bu armağanın genç yazarları teşvik yönünden faydası olabilir. Bu fayda «jüri» nin durumu ile sıkı sıkıya bağlıdır. «Jüri» Sait Faikvarî bir hikâyeciliği «empoze» edebilir. Bu takdirde armağanın etkileri kötü olacaktır. Eğer, «jüri» önceden belli bir hikâye anlayışını savunmıyarak, değerleri belirtmek yolunda bir anlayış gösterebilirse iyi sonuçlar beklemek mümkündür.

İyi sonuçlar sağlıyacak «jüri» nin mutlaka genç sanatçılardan teşkili bir zarurettir.

Fahir ONGER

Fazıl Hüsnü gani gani bir rey verdi. Oktay Akbal'a verilecek bir rey, Fazıl Hüsnü'nün imzasını taşıyacaktı. Suut Kemal'se siyasî hayatta olduğu gibi, muhalefette kaldı ve Oktay Akbal'a rey verecek hürriyeti seçti. Oysa öyle olmıyacaktı. İşlerin ters gidişini gören Yaşar Nabi güldü! Çünkü son kozu kendinde saklamıştı. Hadi bir rey de o alsın! diyerek Orhan Kemal'e reyini verdi.

Gaye reyler dağılsın!

Böylece, Orhan Kemal, Tahsin Yücel birer, Oktay Akbal iki, Haldun Taner, Sabahattin Kudret üçer rey aldılar.

İkinci tura en fazla rey alanlar girecekti. Orhan Kemal, Oktay Akbal, Tahsin Yücel diskalifiye edildi.

Tüzükte şöyle bir kayıt vardı: «Birinci turda, diskalifiye edilen eserlere rey verenler, ikinci turda, bu turun eserlerine rey verecek.»

İlk Yaşar Nabi, reyini Sabahattin'e verdi. Arkadan Fazıl Hüsnü de ona.

Derken, Ziya Osman ve Suut Kemal; Haldun Taner'e rey kullandılar. İş böyle olacaktı... İki hikâyeci de beşer rey alarak üçüncü tura atladılar. Bu turda hiç kimse verdiği reyini değiştiremez oldu. Nasıl değiştirsin, iş iddiaya bindi. Yaşar Nabi tekrar güldü. Paket yapılmış - Gazoz Ağacı ve On İkiye Bir Var - eserleri uzak ve yakın bayilere gönderilecekti artık. Ve jüri üyeleri hiç terlemedikleri için birer bardak ayran içtiler...

MASALIN ARDINDAN

Sayın jüri üyeleri... Ayağa kalkın. Sizi bir suçla itham ediyorlar. Sizi, gerçeği öldürmekle suçluyorlar. Verdiğiniz reyler; Varlık Şiir Yarışması, eleştirme yarışması için değildir. O reylerin bir yüzü beyaz, bir yüzü siyahtır. Yarın, bir yeni okur bu reylerin beyaz tarafında Sait Faik'i, siyah tarafında seni görecek! Sen, seni de yitiren bir suç işledin.

Gül şimdi. Edebiyata faydalı oldum diye. Övün. Gülümse. Gülmeyin şeye benziyorsunuz... şeye...

Karaborsacı

SANATLAR DERGİSİ
Sayı:3

Mayıs-Haziran 1955